

žádná tabu
před tabulí
sexuální nauka by
neměla probíhat
samostudiem!

CO JE TO ORGASMUS?

?!?!

Projekt podpořila Nadace OSF v rámci programu Active Citizens Fund, jehož cílem je podpora občanské společnosti a posílení kapacit neziskových organizací. Program je financován z Fondů EHP a Norska.

| Nadace **OSF**

Dotazníkové šetření mezi vyučujícími ZŠ a SŠ

Jak na školách probíhá výuka sexuální výchovy?

- Realizace: říjen 2020 - leden 2021
- Zadavatel: Konsent z.s.
- Výzkumný design: Behavio Labs, s.r.o.
- Zpracovatelé dat z dotazníku: Barlea

Proč?

- Dotazník vznikl v rámci projektu Žádná tabu před tabulí.
- Potřebovali jsme vědět, na jaké problémy naráží vyučující při výuce sexuální výchovy na českých základních a středních školách, která témata jsou pro ně důležitá a která témata by bylo dobré posílit.
- Navazujeme na dotazníkové šetření České středoškolské unie mezi studujícími SŠ, které zkoumalo jejich pohled na výuku sexuální výchovy. Náš dotazník zjišťoval, jak probíhá výuka sexuální výchovy z pohledu vyučujících, jaká témata do ní patří a u jakých témat by případně uvítali metodickou podporu.
- Na základě výsledků průzkumu spolu s odbornou veřejností vytvoříme pro Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy rámcový návrh pro výuku sexuální výchovy tak, aby odpovídala potřebám dnešní mládeže a pedagogického sboru.

Kdo jsme?

Jsme nevládní organizace, která se od roku 2016 věnuje prevenci sexuálního násilí a obtěžování. Do veřejného prostoru vstupujeme s osvětovými kampaněmi a zábavnou formou boříme mýty, které jsou s tématem spojené. V rámci primární prevence jsme vyvinuli ve spolupráci s odborným týmem workshopy *Když to chce* pro základní a střední školy věnující se sexuální výchově, která se v českém školství často opomíjí.

Od loňského roku pracujeme také na mezinárodním peer to peer projektu *Power*, podpořeném Evropskou komisí, který upozorňuje na genderově specifické kybernásilí. Vstoupili jsme také na pole nočního života s kampaní *Respekt je sexy*, do akademického prostředí s projektem *Respekt až na půdu *akademickou* a pomáháme kultivovat pracovní prostředí ve firmách s projektem *Respekt je profi*.

Z čeho vycházíme?

Sexuální výchova na školách by neměla být pouze o antikoncepci. Naše workshopy se proto věnují mýtům a stereotypům spojených se sexem a sexuálním násilím. Se studenty a studentkami diskutujeme o respektu k sobě a druhým, nastavování hranic a potřebě souhlasu při sexuálním jednání.

Vědomí vlastní hodnoty a hodnoty druhého vnímáme jako klíčové v prevenci sexuálního násilí. Studující vedeme k zodpovědnému vztahu k vlastní sexualitě. Upozorňujeme na nebezpečí tlaku okolí a učíme je, že ne znamená ne. Společně rozpoznáváme formy sexuálního násilí a probíráme, jak poskytnout podporu někomu blízkému, kdo se s násilím setkal.

Metoda

- Dotazník byl rozeslán do základních a středních škol ve všech krajích České republiky.
- Respondenti: 161 vyučujících ze základních a středních škol. Z toho 92 pedagogů a pedagožek, kteří sexuální výchovu přímo vyučují.
- Metoda sběru dat CAWI (webový dotazník).

žádná tabu
před tabulí

“Informovanost o tom, co je v sexu ok a co ne, je základní nástroj k tomu, aby mladý lidi mohli sebevědomě rozhodovat o svém sexuálním životě.”

anna urbanová, šéfredaktorka heroine

KONSENT

Caption

Výsledky dotazníkového šetření

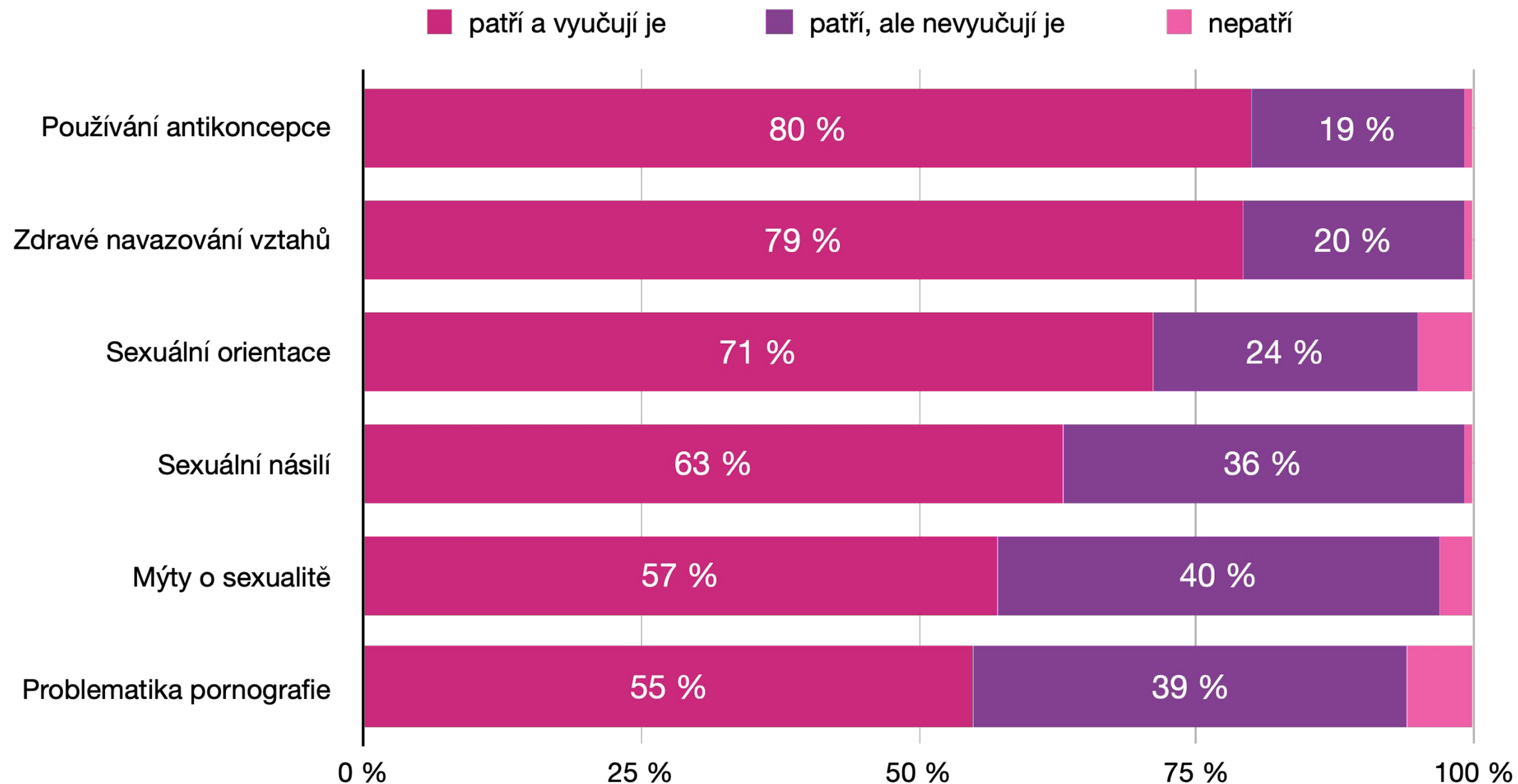
Dotazník se věnoval následujícím oblastem:

- V jakém předmětu pedagogové a pedagožky sexuální výchovu vyučují.
- Jak se cítí při výuce SV.
- Jaká nejzásadnější témata do výuky SV zahrnují.
- Zkušenosti pedagogů a pedagožek s výukou následujících témat: sexuální násilí, sexuální orientace, používání antikoncepce, problematika pornografie, zdravé navazování vztahů a mýty o sexualitě.
- Zjišťování zájmu o metodiky připravené Konsentem.

Podle drtivé většiny dotázaných jsou všechna zmíněná témata důležitá (93-99 %), některá z nich se ale na jejich škole nevyučují.

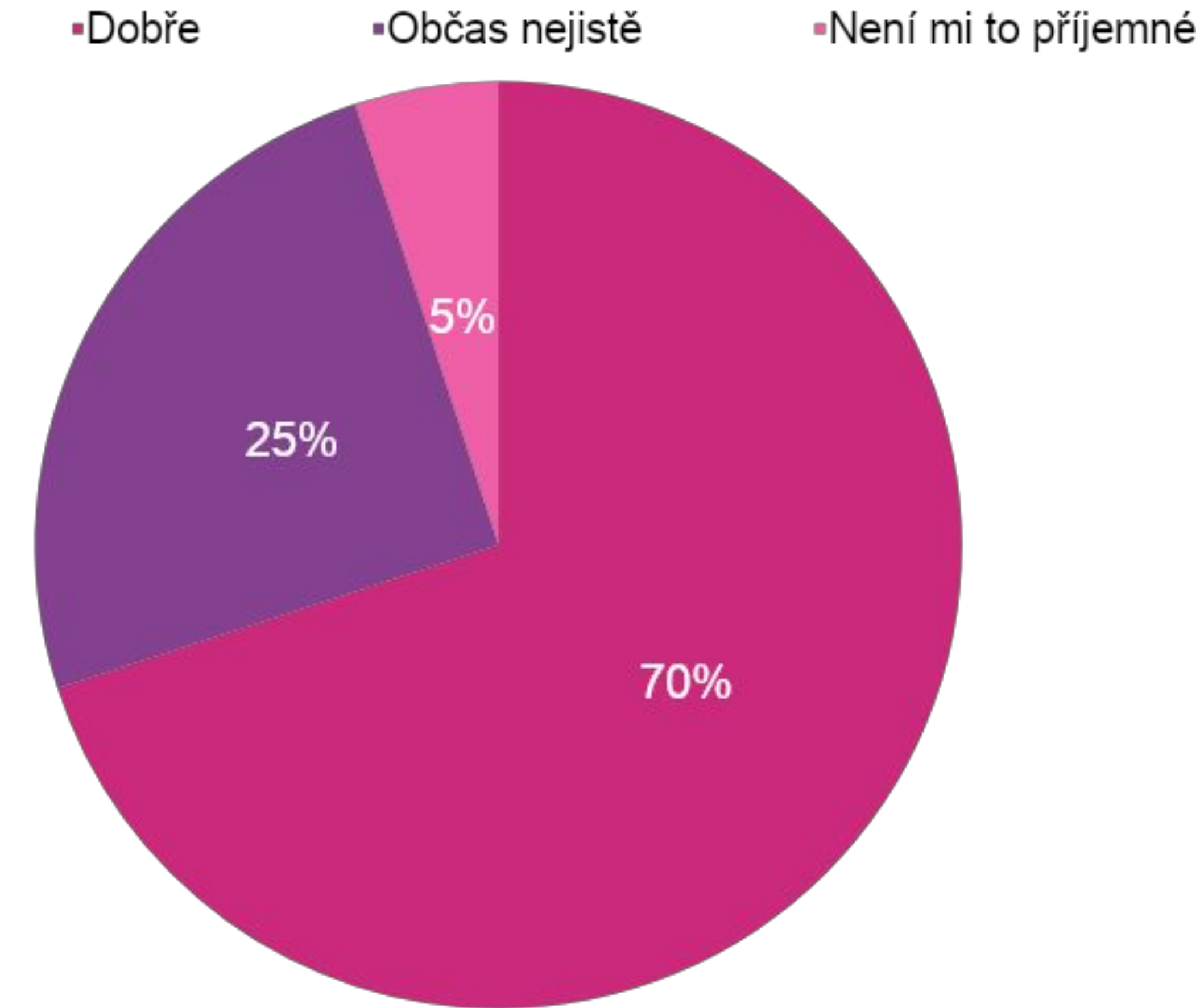
Patří podle vás tato témata do sexuální výchovy na školách?

Čtvrtina vyučujících se při výuce cítí nejistě.

- Vyloženě nepříjemně se při výuce sexuální výchovy cítí pouze 5 % vyučujících, nicméně celá čtvrtina respondentů uvedla, že se při výuce sexuální výchovy cítí občas nejistě.
- Pocit (ne)jistoty se různí v závislosti na probíraném tématu (viz následující grafy).

Jak se cítíte, když vyučujete sexuální výchovu?

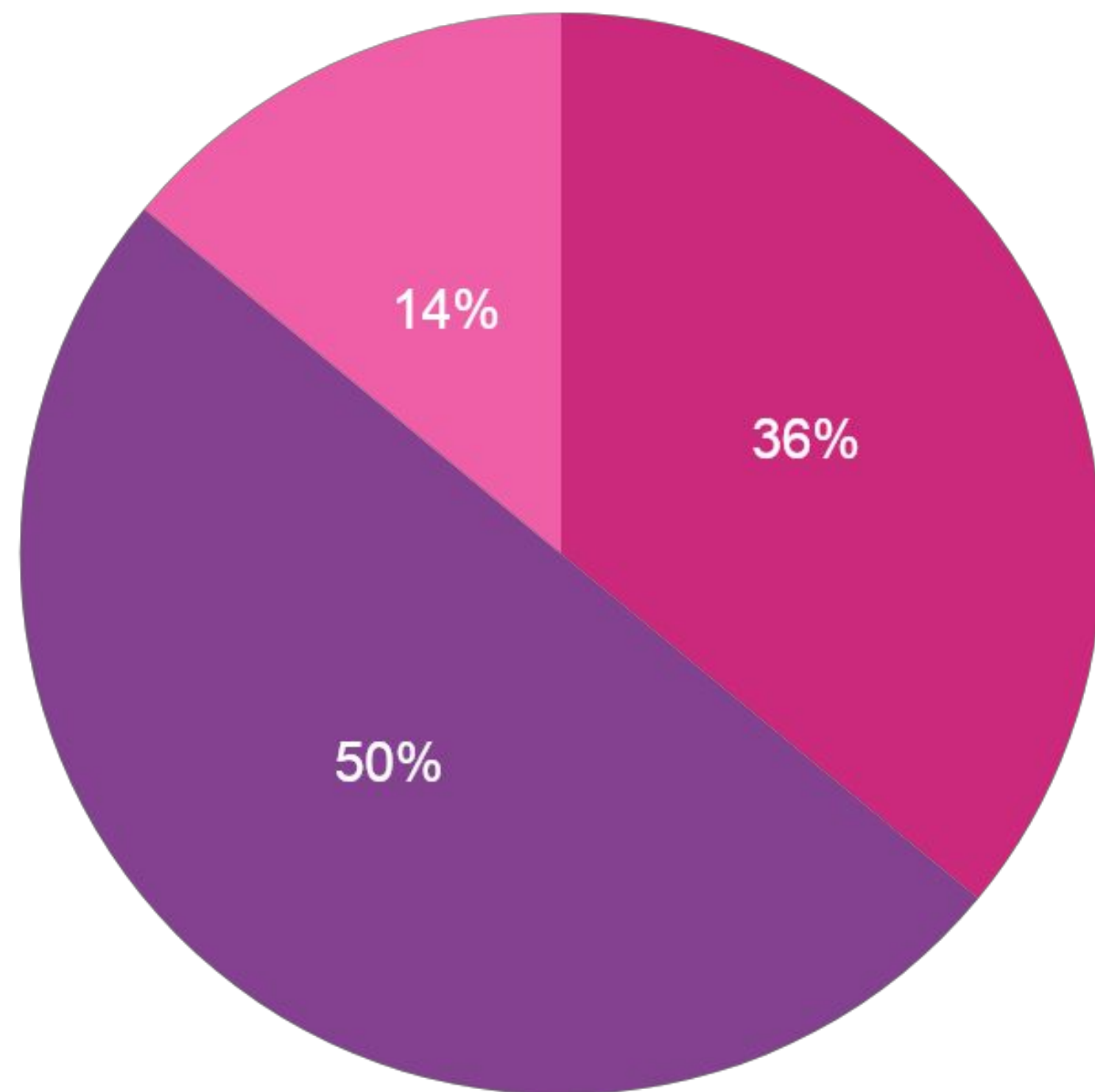
Pocit (ne)jistoty se různí v závislosti na probíraném tématu.

- Nejjistější jsou si pedagogové při výuce témat “používání antikoncepce” (83 %) a “zdravé navazování vztahů” (73 %).
- Nejvíce by radu uvítali u témat “mýty o sexualitě” (52 %) a “sexuální násilí” (50 %).
- Z dotázaných 14 % téma “sexuální násilí” vůbec nevyučuje, podobně (13 %) je to u tématu “problematika pornografie”.

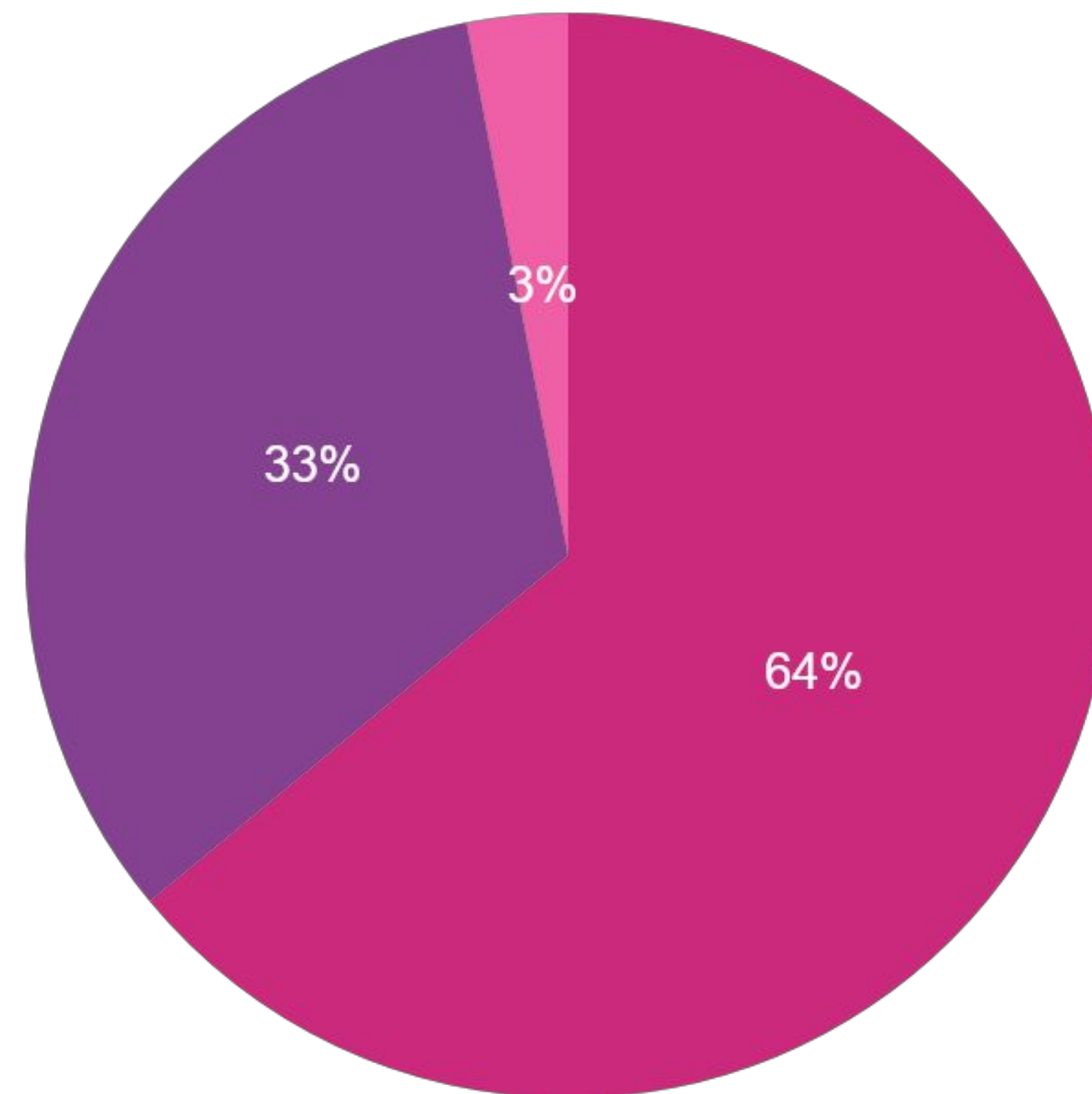

Jak jste si jist/a při výuce těchto témat?

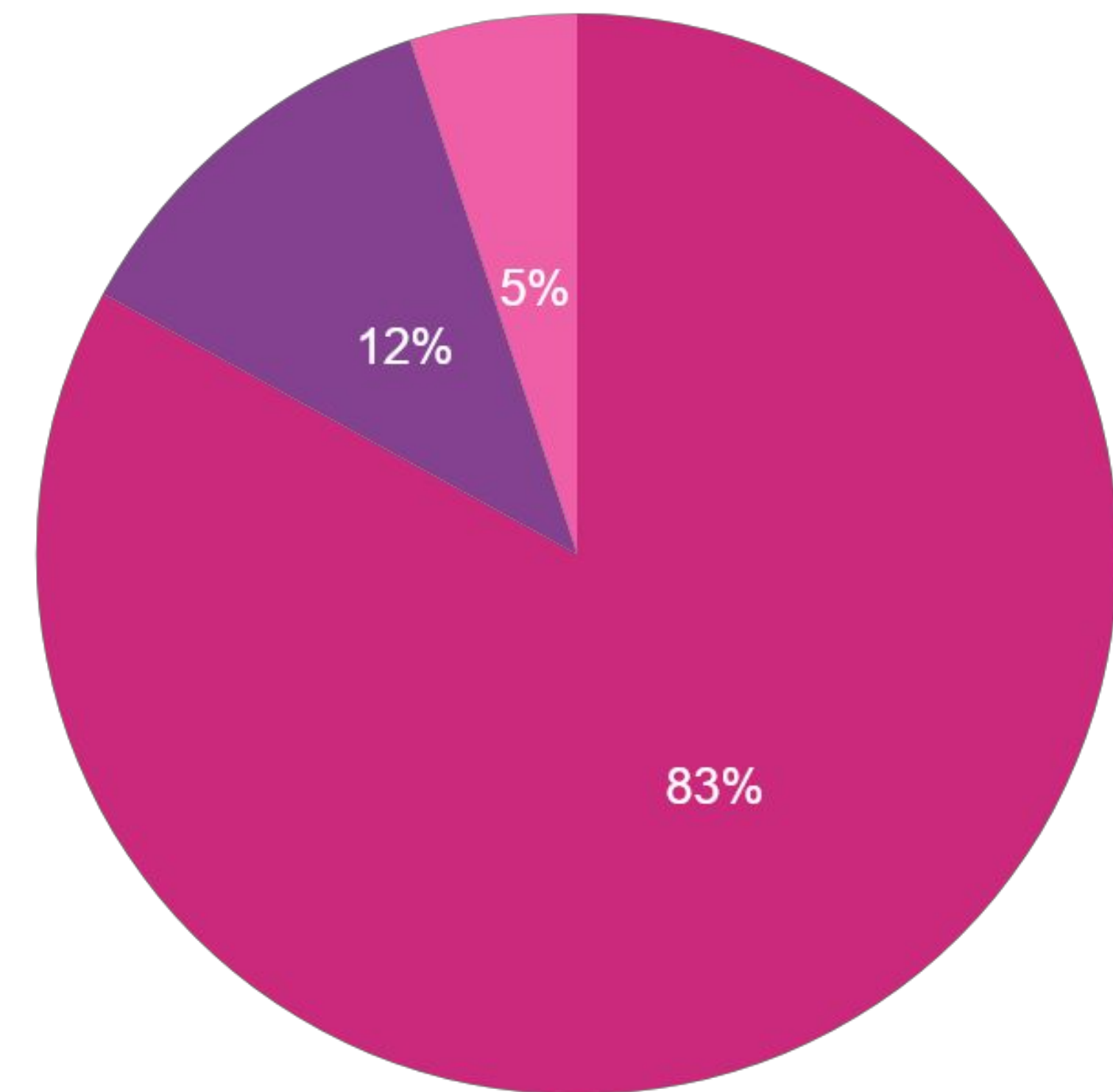
● Jsem si jist/a   ● Hodí se mi rada   ● Nevyučuji

Sexuální násilí

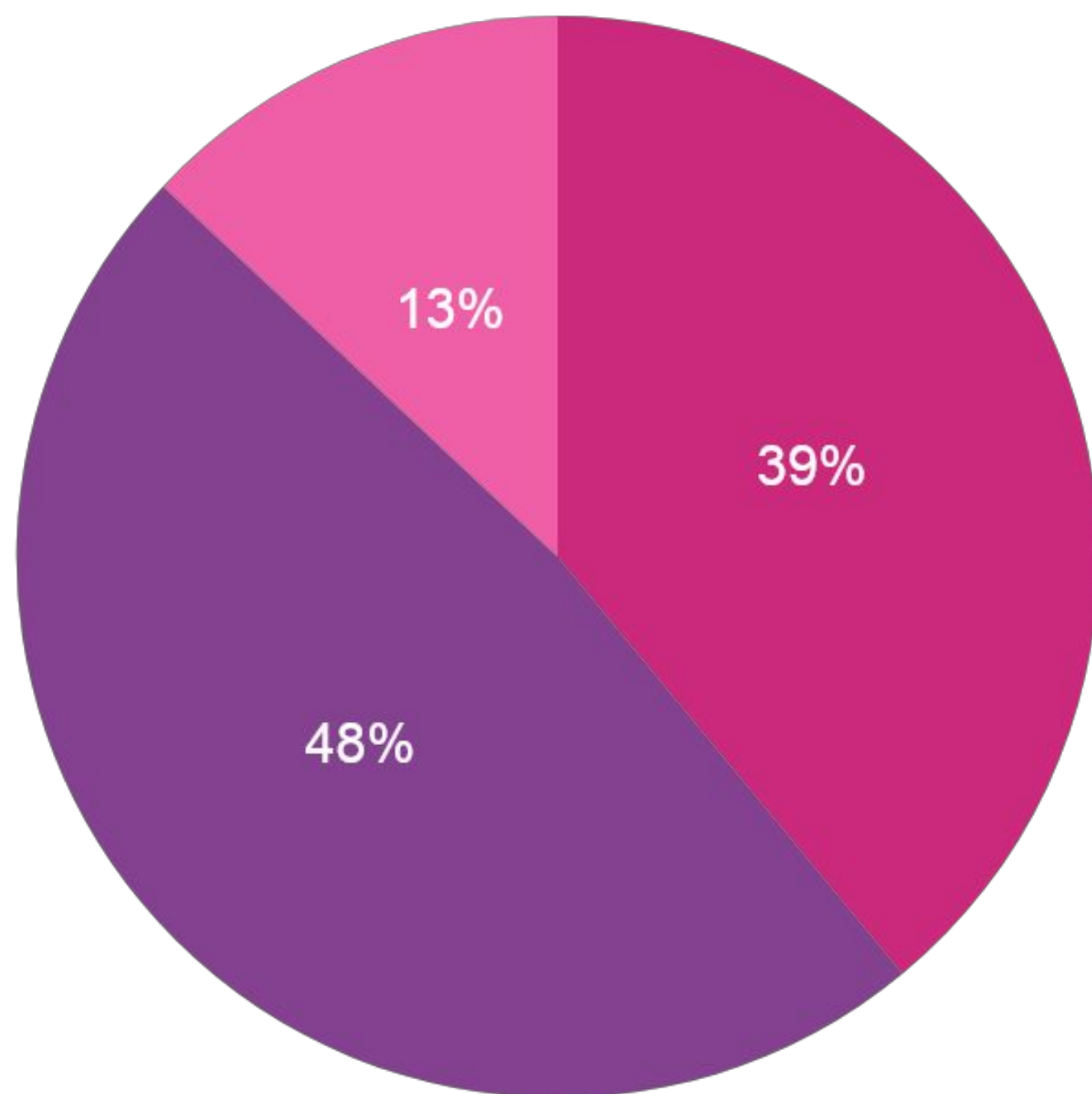
Sexuální orientace

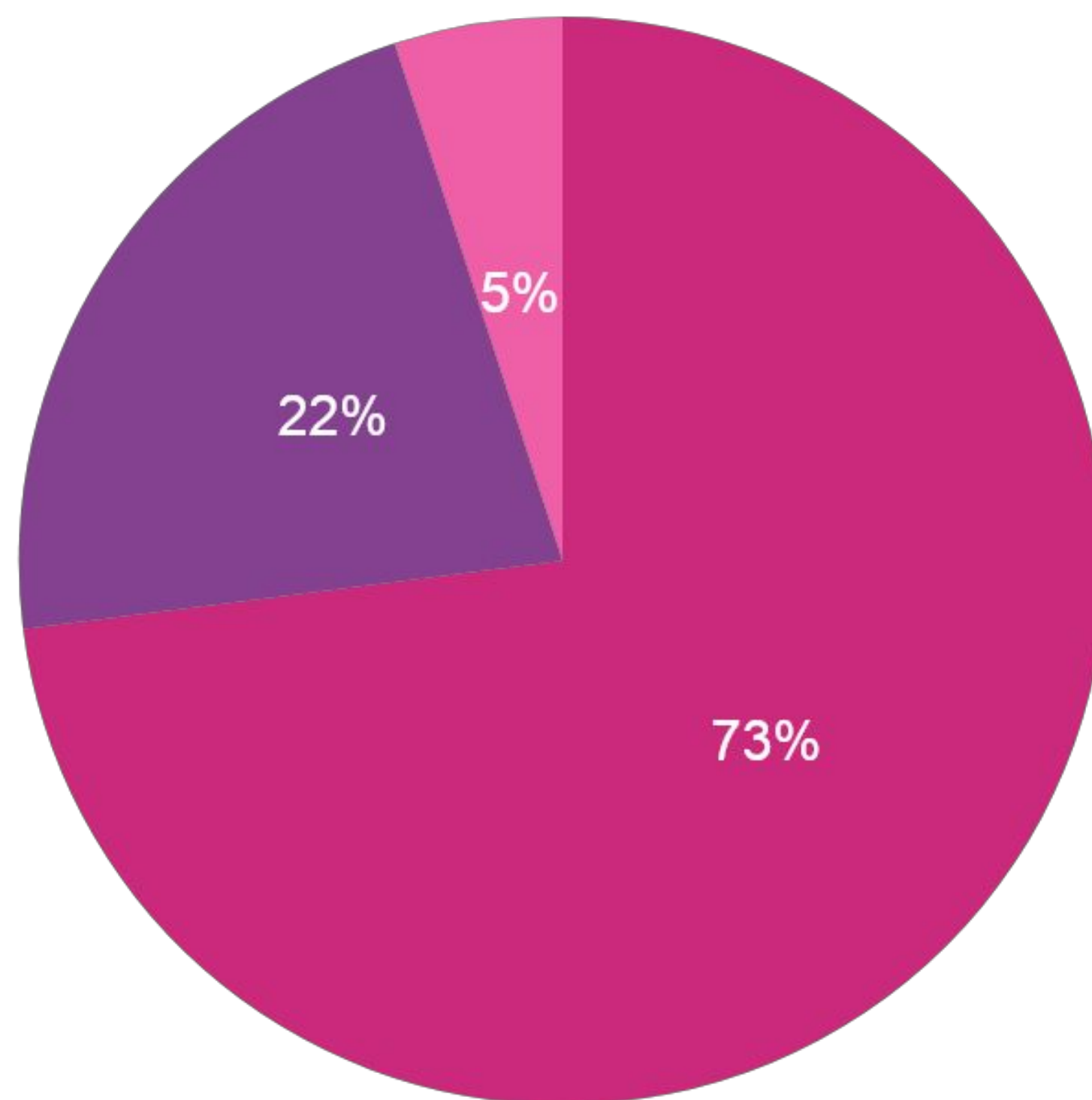
Používání antikoncepce

Jak jste si jist/á při výuce těchto témat?

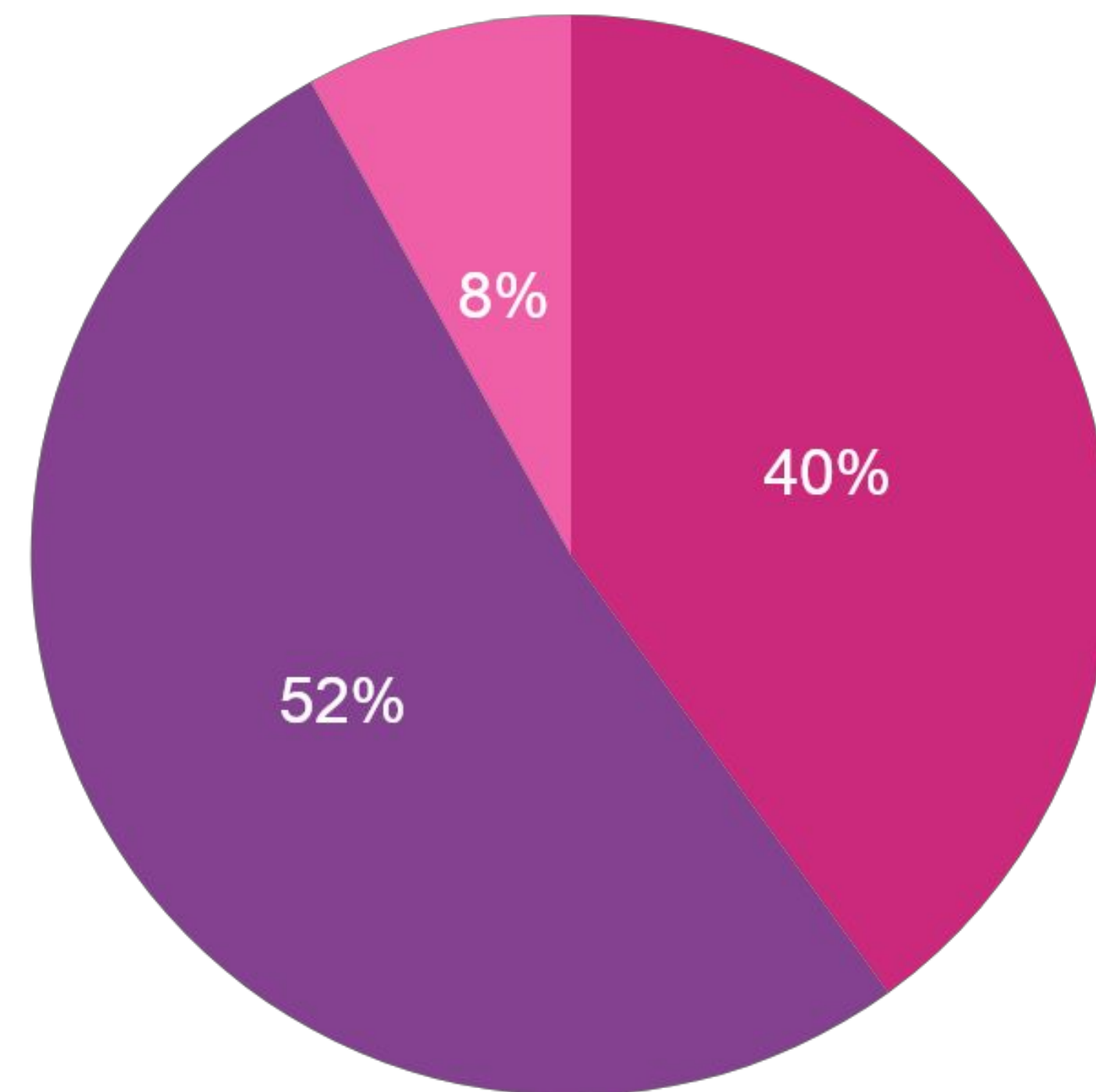
● Jsem si jist/a   ● Hodí se mi rada   ● Nevyučuji

Problematika pornografie

Zdravé navazování vztahů

Mýty o sexualitě (stereotypy, předsudky...)

Biologické a psychosociální aspekty sexuální výchovy

Nedávné studie ([WHO](#), [BZgA](#)) ukazují, že se výuka sexuální výchovy v Evropě soustředí především na biologické aspekty sexuality, a doporučují, aby byl ve výuce kladen stejný důraz na její psychosociální aspekty (gender, konsent, sexuální identitu atp.). Podle našeho dotazníkového šetření jsou to právě tyto oblasti, ve kterých by vyučující uvítali radu nebo je vůbec nevyučují (zejména mýty o sexualitě, sexuální násilí, problematika pornografie). Jednou z psychosociálních oblastí, ve které jsou si vyučující jistější, je “zdravé navazování vztahů”. Při výuce tohoto předmětu je ovšem nutné dbát zvýšené opatrnosti. Podle studie *Sexuality Education in Europe and Central Asia* (2018), která zkoumala výuku sexuální výchovy v Evropě a Střední Asii, ve výuce tohoto tématu totiž může docházet k upevňování heteronormativních stereotypů.

Sex jako riziko?

Jaká nejzásadnější témata do výuky zahrnujete? Respondenti a respondentky uvedli, že spolu s biologickými aspekty tvoří převážnou část výuky sexuální výchovy prevence rizik a rizikového chování (zejména pohlavní choroby).

Přílišné akcentování rizik redukuje sexualitu na problém, který je třeba vyřešit, a opomíjí tak její pozitivní aspekty. WHO ve svých standardech pro výuku sexuální výchovy uvádí, že právě předávání pozitivních hodnot a kladného vztahu k sexualitě je nedílnou součástí komplexní výuky sexuální výchovy, zaručující zdravý psychosociální vývoj.

**dospívající se ve škole
dozvídají nejčastěji o AIDS,
ostatních STDs a antikoncepci.**

*průzkum České středoškolské unie, 2020

**žádná tabu
před tabulí**

**To je jako by vás prvně poslali
sbírat houby a akorát vám řekli,
že některý jsou jedovatý.**

**KON
SENT**

Sexuální výchova jako samostatný předmět?

Realizace sexuální výchovy se podle výsledků dotazníku uskutečňuje na českých školách v pestré škále předmětů od všeobecných po specializované. Na některých školách se výuka realizuje mimo běžnou výuku, například v třídnické hodině nebo napříč různými vyučovanými předměty. Nejčastějšími předměty, ve kterých se látka probírá, je Výchova ke zdraví, dále společenskovední předměty (Občanská nauka, ZSV, Psychologie atd.) a v předmětech přírodovědného charakteru (Biologie, Přírodověda, Přírodopis atd.). Toto rozpětí odráží multidisciplinaritu, kterou v sobě sexuální výchova obsahuje, tedy skutečnost, že společně s aspekty biologickými je nutné věnovat pozornost i aspektům sociálním. S přihlédnutím k důležitosti těchto témat pro zdravý psycho-sociální vývoj dětí a dospívajících ovšem WHO (2010) doporučuje, aby sexuální výuka probíhala v samostatném předmětu s vyšší hodinovou dotací, než tomu je doposud.

Vyučující by lekce od Konsentu uvítali

V rámci dotazníkového šetření byly vyučujícím předloženy návrhy lekcí vypracované Konsentem, které se zaměřují na psychosociální aspekty sexuální výchovy. Z odpovědí vyučujících vyplývá, že většina z nich by o takové lekce měla zájem, nebo je považuje za zajímavé. Tento zájem částečně koreluje se zpětnou vazbou k otázce, u jakých témat by vyučující uvítali radu (problematika pornografie, mýty o sexualitě).

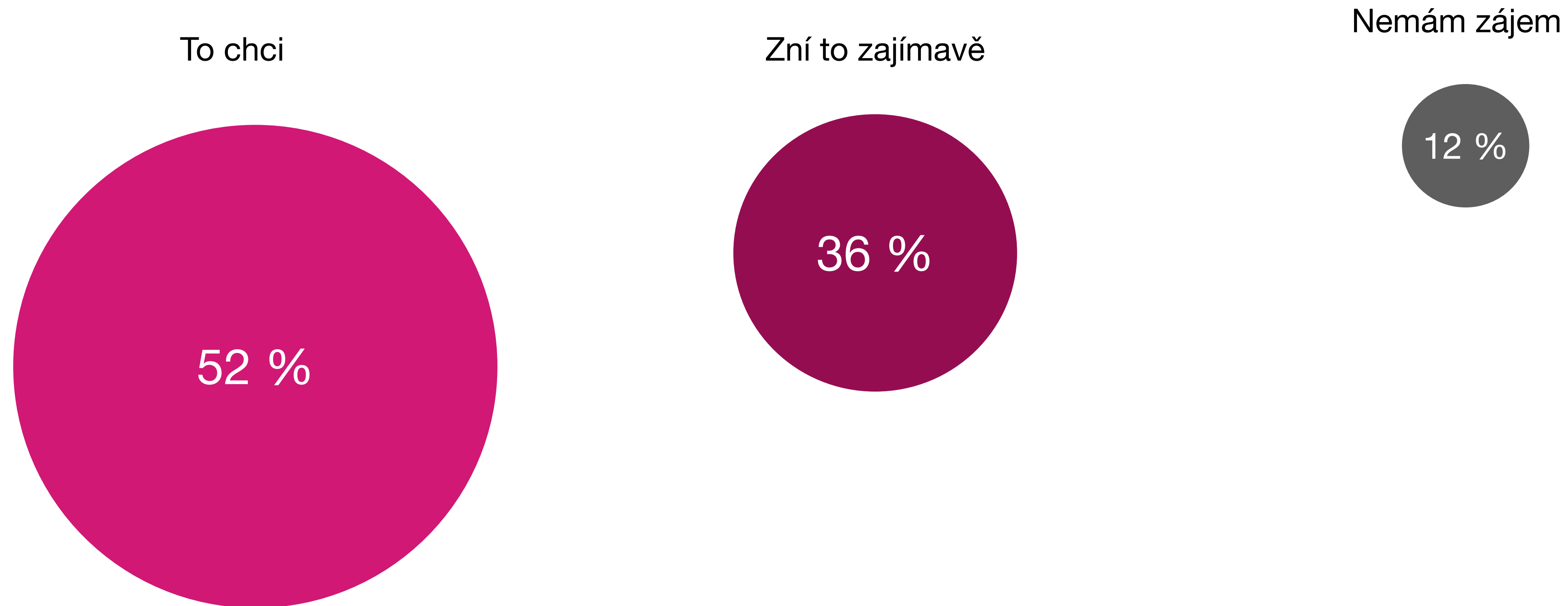
Sexuální obtěžování a respekt

Lekce naučí, jaké má sexuální obtěžování podoby a co můžeme dělat, když jsme toho svědkem. Vysvětluje, co to je respekt ve vztahu.

Pornografie a zasílání intimního obsahu

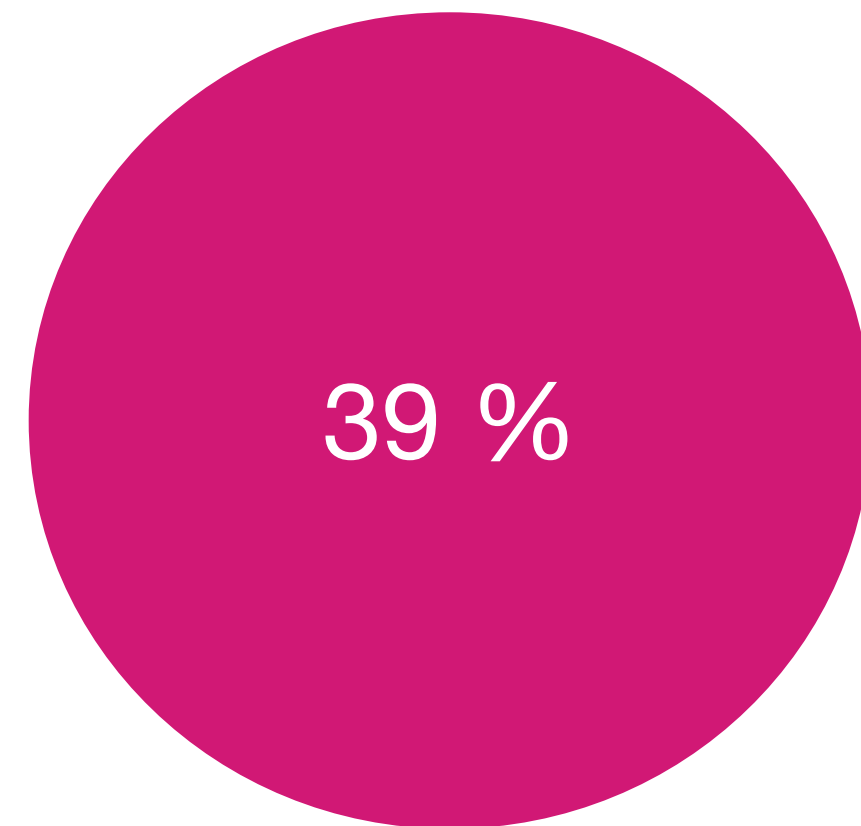
Lekce naučí, jaký má pornografie vliv na vztahy a vlastní sebepojetí. Také naučí, jaké jsou důsledky a případná prevence sdílení intimního obsahu. Naučí, jaké má sexuální obtěžování podoby a co můžeme dělat, když jsme toho svědkem. Vysvětluje, co to je respekt ve vztahu.

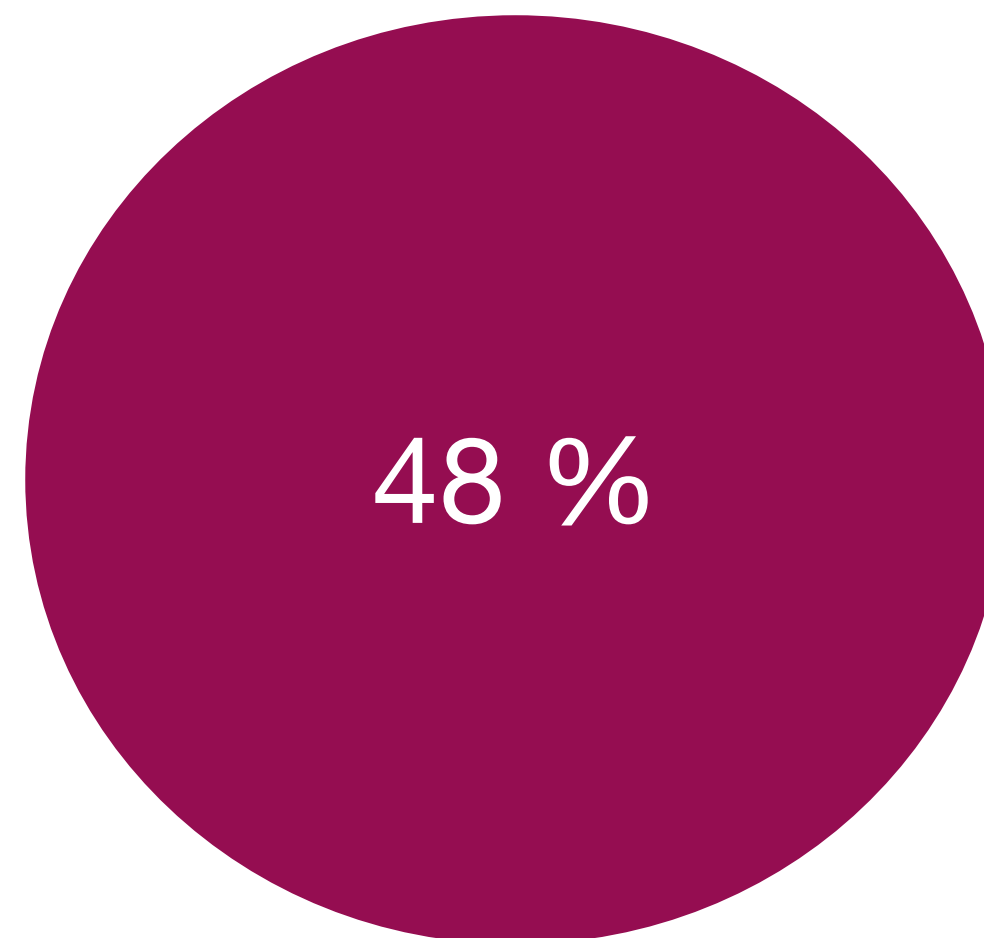
Souhlas u sexu

Lekce naučí, jaká je důležitost souhlasu u sexuálních aktivit a jaké jsou situace, kdy k souhlasu nedochází.

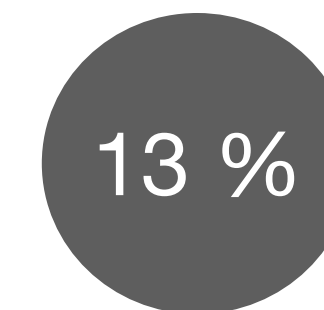
To chci

Zní to zajímavě

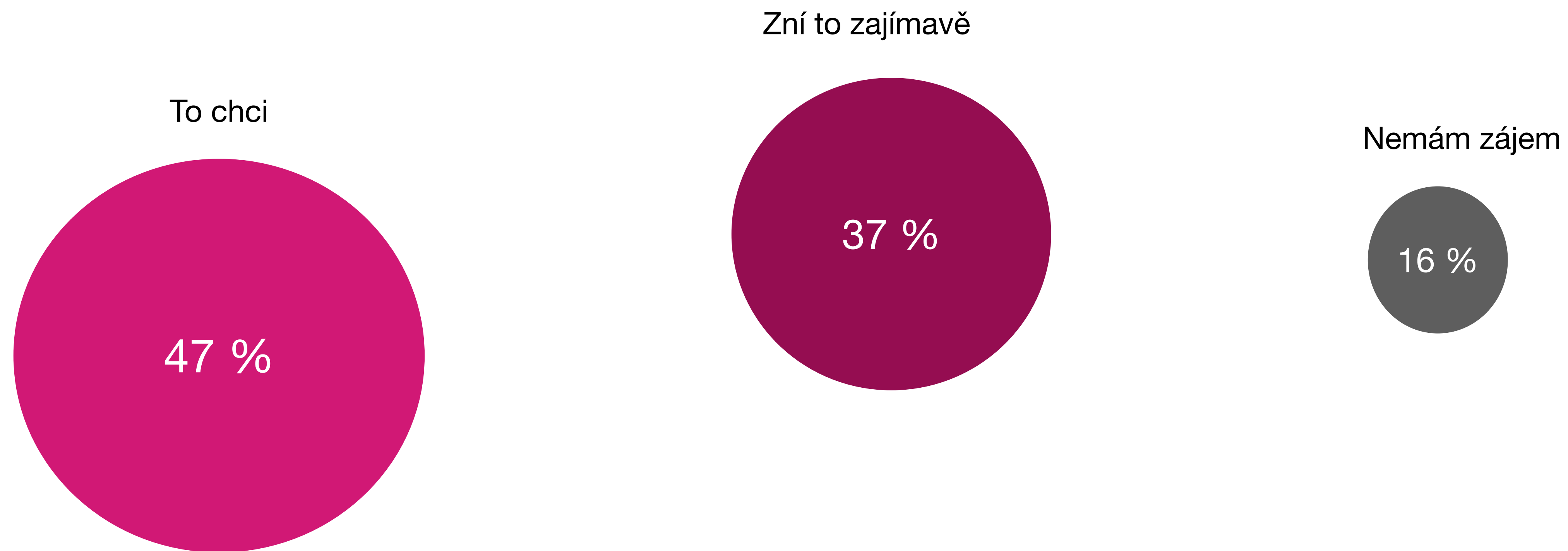

Nemám zájem

Mýty a stereotypy

Lekce o mýtech a stereotypyech o mužích, ženách a sexualitě. Např. o tom, co všechno je sex, jak funguje menstruace a co je masturbace.

Závěr

Dotazníkové šetření částečně vypovídá o trendech, o kterých informují také zahraniční studie zkoumající výuku sexuální výchovy v Evropě. Jedná se zejména o nevyvážené rozložení témat ve prospěch biologických a negativních aspektů sexuality na úkor jejích pozitivních stránek. Zároveň některá témata, která jsou v současném odborném diskurzu považována za zásadní (problematika pornografie, konsent), někteří pedagogové a pedagožky nevyučují, byť jsou sami přesvědčeni o jejich důležitosti.

Data z dotazníku použijeme na zkvalitňování naší činnosti a uvědomujeme si, že dotazníkové šetření pouze načrtlo problémy, které je třeba soustavnou spoluprací s pedagogickou a odbornou veřejností a s MŠMT dále zkoumat a výsledky zpracovávat do metodik výuky sexuální výchovy v ČR.

Zdroje

- Sexuality education in Europe and Central Asia: state of the art and recent developments. An overview of 25 countries [online]. Cologne, 2018 [cit. 2021-03-05]. Federal Centre for Health Education BZgA and the International Planned Parenthood Federation European Network. Dostupné z: <https://1url.cz/yz7wP>.
- Standards for Sexuality Education in Europe: A framework for policy makers, educational and health authorities and specialists [online]. Cologne, 2010 [cit. 2021-03-05]. WHO Regional Office for Europe and Federal Centre for Health Education BZgA. Dostupné z: <https://1url.cz/Jz7w0>.
- Zpráva z průzkumu - sexuální výchova na středních školách [online]. Praha [cit. 2021-03-07]. Česká středoškolská unie. Dostupné z: <https://stredoskolskaunie.cz/wp-content/uploads/2020/11/Zprava-z-pruzkumu-sexualni-vychova-na-strednich-skolach.pdf>.

Děkujeme za pozornost.

KON SENT

• B•E•H•A•V•I•O

Iceland
Liechtenstein
Norway

**Active
citizens fund**

| Nadace **OSF**

VDV
VÝBOR DOBRÉ VŮLE
Nadace Olgy Havlové

**SKAUTSKÝ
INSTITUT**